

Lector univ. dr. **Daniela-Anca Deteșeanu**

Facultatea de Drept a Universității din București

Drept internațional umanitar și al refugiaților

Editura
Hamangiu
2024

CUPRINS

CAPITOLUL I. DREPTUL INTERNAȚIONAL UMANITAR – NOȚIUNI INTRODUCTIVE	1
1. Formarea și evoluția dreptului internațional umanitar	1
2. Definiția și trăsăturile dreptului internațional umanitar	14
3. Relația dintre Dreptul internațional umanitar, Dreptul internațional public și alte ramuri ale dreptului internațional	16
4. Izvoarele (sursele) dreptului internațional umanitar	19
A. Tratatul internațional	21
B. Cutuma internațională	22
C. Principiile de drept	24
D. Hotărârile judecătorești și doctrina	28
E. Alte izvoare relevante pentru dreptul internațional umanitar	33
5. Subiectele dreptului internațional umanitar	37
A. Statele	38
B. Organizațiile internaționale interguvernamentale	38
C. Mișcările de eliberare națională	39
D. Organizațiile internaționale neguvernamentale	40
E. Alte subiecte ale dreptului internațional umanitar	41
CAPITOLUL II. CONFLICTUL ARMAT	45
1. Noțiunea de „ <i>conflict armat</i> ”	45
2. Tipuri de conflicte armate. Conflicte armate internaționale și conflicte armate non-internaționale	46
A. Conflictele armate internaționale	47
B. Conflictele armate non-internaționale	50
C. Conflictul armat internaționalizat: un concept „intermediar” și neformalizat juridic	54

3. Efectele juridice ale calificării unei situații drept	
<i>conflict armat</i> _____	59
4. Cine califică un conflict armat? _____	63
5. Tipuri noi de conflicte armate _____	65

CAPITOLUL III. „DREPTUL DE LA HAGA”: REGULI

DE PURTARE A CONFLICTELOR ARMATE _____	73
1. Precizări introductive _____	73
2. Starea de beligeranță _____	75
A. Începutul stării de beligeranță _____	75
B. Efectele stării de beligeranță _____	78
C. Sfârșitul stării de beligeranță și revenirea la starea de pace _____	88
3. Ocupația militară (<i>occupatio bellica</i>) _____	92
A. Aspecte introductive, definiție și trăsături _____	92
B. Efectele ocupației militare. Competențele ocupantului asupra teritoriului ocupat _____	95
C. Statutul juridic al populației în teritoriul ocupat _____	102
D. Încetarea ocupației militare _____	106
4. Considerații privind regulile speciale aplicabile conflictelor armate desfășurate pe mare („războiul maritim”) _____	107
5. Considerații privind regulile speciale aplicabile conflictelor armate desfășurate în spațiul aerian („războiul aerian”) _____	109
6. Neutralitatea statelor _____	112
A. <i>Neutralitatea</i> din perspectiva dreptului internațional public _____	113
B. <i>Neutralitatea</i> din perspectiva dreptului internațional umanitar _____	115
C. Neutralitatea statelor în perioada postbelică _____	121

CAPITOLUL IV. MIJLOACE ȘI METODE INTERZISE

DE PURTARE A CONFLICTELOR ARMATE _____	122
1. Precizări introductive _____	122
2. Mijloace de purtare a conflictelor armate _____	126
A. Arme și muniții clasice (convenționale) interzise _____	126

B. Arme și muniții neconvenționale interzise	137
C. Alte categorii de arme, nesupuse vreunei reglementări internaționale. Mijloace noi de purtare a conflictelor armate. Evaluarea compatibilității cu dreptul internațional umanitar	148
3. Metode de purtare a conflictelor armate	151
A. Perfidia	151
B. Stratagemele de război	152
C. Ipoteze particulare de metode interzise de purtare a conflictelor armate	153

CAPITOLUL V. „DREPTUL DE LA GENEVA”: REGULI DE PROTECȚIE A PERSOANELOR VULNERABILE ÎN TIMP DE CONFLICT ARMAT	155
1. Precizări introductive	155
2. Persoanele care iau parte la ostilități. Noțiunea de <i>combatant</i> și noțiuni conexe	155
A. Combatanții	156
B. Participanți la ostilități cărora nu li se recunoaște statutul de combatant	158
3. Prizonierii de război	162
A. Definiția și identificarea noțiunii de <i>prizonier de război</i> și a categoriilor asimilate	163
B. Determinarea statutului de prizonier de război	164
C. Tratatamentul prizonierilor de război	166
D. Încetarea stării de captivitate	175
4. Protecția răniților, naufragiaților și bolnavilor	177
5. Persoane dispărute și decedate în conflictul armat	181
6. Protecția populației civile	186
A. Definiția noțiunii de „populație civilă”	186
B. Reguli de protecție a populației civile	188
C. Zone protejate	192
D. Protecția specială a anumitor categorii de civili	194
7. Protecția bunurilor cu caracter civil	200
8. Puterile Protectoare și substitutele acestora	211

9. Protecția umanitară. Mișcarea internațională a Crucii Roșii și Semilunii Roșii. Semne și simboluri protectoare	212
A. Comitetul Internațional al Crucii Roșii	212
B. Mișcarea Internațională a Crucii Roșii și Semilunii Roșii. Societățile naționale de Cruce Roșie și Semilună Roșie. Federația Internațională a Societăților de Cruce Roșie și Semilună Roșie	220
C. Embleme, semne și semnale distinctive	226

CAPITOLUL VI. ELEMENTE DE DREPT INTERNAȚIONAL AL REFUGIAȚILOR	232
1. Formarea dreptului internațional al refugiaților	232
2. Noțiunea de <i>refugiat</i> . Delimitări conceptuale	234
3. Statutul juridic al refugiaților	238
4. Principiul nereturnării, cheia de boltă a sistemului de protecție al refugiaților	240
5. Mecanisme internaționale de protecție – Înalțul Comisariat al ONU pentru Refugiați (I.C.N.U.R. – U.N.H.C.R.)	242
6. Precizări privind cadrul special de protecție a refugiaților pe continentul european	244
7. Refugiații în contextul conflictelor armate	250
BIBLIOGRAFIE	251